

تاثیرات شوک های قیمتی نفت بر متغیرهای کلان اقتصادی بخش کشاورزی در دو گروه کشورهای صادر و واردکننده نفت

ماشالله سالارپور^۱، منیراحمد رسولی زاده^۲، عطاله رسولی زاده^۳

^۱دانشگاه زابل / استادیار گروه اقتصاد کشاورزی، hosssalarpour@gmail.com
^۲دانشگاه زابل / دانشجوی دوره دکتری اقتصاد کشاورزی، ahmad.rasoolizadeh@gmail.com
^۳دانشگاه سیستان و بلوچستان / دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، at.rasoolizadeh@gmail.com

مقدمه

نفت یکی از مهمترین منابع درآمدی برای کشورهای صادرکننده نفت و ماده خام اصلی در فرایند تولید در کشورهای واردکننده است. نحوه تاثیرگذاری نوسانات قیمتی نفت در اقتصاد کشورها بسته به این امر که کشور موردنظر صادرکننده و یا واردکننده نفت در بازارهای جهانی باشد، متفاوت است. منتفع و متضرر شدن کشورها از شوک های قیمتی نفت به واسطه ماهیت تصادفی شوکها امری کاملاً تصادفی است، در حالیکه نوسانات قیمتی نفت اقتصاد هر دو گروه از کشورهای صادر و واردکننده نفت را دچار بی ثباتی می کند(پیش بهار و همکاران، ۱۳۹۴). این مسئله در کشورهای برخوردار از منابع غنی انرژی و مخازن بزرگ نفتی که از مصادیق الگوی رشد با فشار بر منابع طبیعی می باشند و نیز در کشورهای صنعتی که نیازمند بهره مندی مستمر و یکنواخت از انرژی ارزان قیمت هستند، دارای اهمیت می باشد. شوک های قیمتی نفت می تواند در کشورهای صادر و واردکننده نفت موجب بی ثباتی در متغیرهای کلان اقتصادی در بخش های مختلف تولیدی از جمله بخش کشاورزی گردد(وحیدی و همکاران، ۱۳۹۳). لذا جهت تدوین برنامه های توسعه اقتصادی- اجتماعی در بخش کشاورزی، شناخت و بررسی دقیق میزان تاثیرپذیری نوسانات قیمت نفت بر متغیرهای کلان اقتصادی در بخش کشاورزی در هر دو گروه صادر و وارد کننده نفت ضروری است، تا برنامه ریزان بتوانند به هنگام بروز شوک های نفتی تاثیر آن را بر عملکرد بخش کشاورزی به حداقل برسانند و سیاست های صحیحی اتخاذ نمایند. در مطالعات انجام شده در این خصوص دو رویکرد وجود دارد. رویکرد اول، بیماری هلندی است که به عنوان مهمترین مبنای تئوریکی موجود محسوب می شود و رویکرد دوم، استفاده از تکنیک خودرگرسیون برداری می باشد. در این مطالعه رویکرد دوم به کار گرفته شده، نتایج مطالعات مشابه به اختصار در ادامه آمده است.

نوربرت و آندراس (۲۰۱۵)، تاثیر تغییرات قیمت نفت خام طی دوره ۲۰۰۴-۲۰۱۳ را بر بازارآینده محصول دانه آفتابگردان در کشور مجارستان، با استفاده از تجزیه و تحلیل هم انباشتگی استاندارد بررسی نمودند. نتایج نشان داد تغییرات قیمت نفت خام بر قیمت، عرضه و تقاضا و وضعیت بازار محصولاتی مانند آفتابگردان که دارای

چکیده

شوک های قیمتی نفت می تواند در کشورهای صادر و واردکننده نفت موجب بی ثباتی در متغیرهای کلان اقتصادی در بخش های مختلف تولیدی از جمله بخش کشاورزی گردد. در صورت شناسایی میزان تاثیر پذیری بخش کشاورزی از شوک های نفتی، سیاست گذاران اقتصادی قادر خواهند بود نسبت به میزان و نحوه اثرگذاری و نیز اثرات تکانه های مثبت و منفی برنامه ریزی کرده و آمادگی لازم را برای مواجهه با آن داشته باشند. در این مطالعه به بررسی تاثیرات شوک های نفتی بر بخش کشاورزی و رشد اقتصادی در دو گروه کشورهای صادر و واردکننده نفت پرداخته شده است. داده های این پژوهش مربوط به دوره زمانی ۲۰۱۴-۱۹۹۰ است که از سایت بانک جهانی و اپک به دست آمده، مدل مورد مطالعه نیز با نرم افزار Eviews6، به روش Panel Var تخمین زده شده است. نتایج نشان داد در گروه کشورهای صادرکننده نفت، متغیر قیمت نفت با سه دوره وقفه دارای تاثیر مثبت و معنی دار بر هر دو متغیر تولید ناخالص داخلی سرانه و ارزش افزوده بخش کشاورزی می باشد. اما در گروه کشورهای واردکننده نفت، متغیر قیمت نفت با دو دوره وقفه دارای تاثیر مثبت و معنی دار بر ارزش افزوده بخش کشاورزی و تاثیر منفی و معنی دار بر متغیر تولید ناخالص داخلی سرانه می باشد. همچنین متغیر ارزش افزوده بخش کشاورزی دارای تاثیر مثبت و معنی دار در هر دو گروه کشورها بر متغیر رشد اقتصادی است. مقایسه این دو گروه کشورها نشان می دهد تغییرات قیمت نفت تاثیرگذاری بیشتری بر ارزش افزوده بخش کشاورزی در گروه کشورهای واردکننده نفت دارد. به عبارت دیگر به دلیل وابستگی به درآمدهای نفتی در گروه کشورهای صادرکننده، بخش کشاورزی در مقایسه با سایر بخشها سهم اندکی در اقتصاد داشته و لذا تغییرات قیمت نفت بر این بخش چندان محسوس نمی باشد. این در حالیست که در گروه کشورهای واردکننده نفت بخش کشاورزی از جمله بخش های کلیدی اقتصاد این کشورها به شمار می آید و تغییرات قیمت نفت و فرآورده های آن به عنوان نهاده مصرفی در بخش کشاورزی باعث اثرات قابل ملاحظه بر عملکرد بخش کشاورزی می گردد.

واژه های کلیدی: قیمت نفت- بخش کشاورزی- صادرکننده و واردکننده نفت- رشد اقتصادی.